

Mimoumělecké estetično

Mária Wišniewská – 408549

Co je mimoumělecké estetično?

Rozdělení estetična na kladné a záporné je třeba doplnit rozdělením podle původu estetických jevů na estetično **přírodní** a **umělé** či společenské a podle jejich funkce na estetično **umělecké** a **mimoumělecké**. Podle těchto dvou podstatných kritérií tedy můžeme rozlišit tři základní oblasti estetična:

- **přírodní** (přírodní jev, útvar nevytvořený člověkem)
- **společenské estetično mimoumělecké** (původce člověk; převažuje celkový, většinou praktický účel, kdežto estetická stránka je víceméně doprovodná)

estetika životního prostředí /obytné, pracovní a rekreační prostředí/

estetika výrobní činnosti /průmyslová, propagační a reklamní grafika/

estetika přechodových oblastí /kýč, problém masové kultury/

člověk jako estetický objekt a subjekt /estetika odívání, móda, vkus, estetika sportu/

- **estetično umělecké nebo prostě umění** (původce člověk; estetická funkce je klíčová)¹.

Estetično je předmět, který zkoumá estetika, krása však neexistuje nezávisle na nás, vše, co nás obklopuje, posuzujeme, to se týká předmětů mimouměleckých a přírody. Esteticky kladně jsou hodnoceny např. krystaly minerálů, sněhové vločky (z anorganické přírody), a květy rostlin, rostliny, plody, zvířata, lidské tělo (z přírody organické). Esteticky nás uspokojují především jednotou ve své nekonečné rozmanitosti². Příroda netvoří podle zákonů estetiky (krásna), ale podle zákona o přežití (uchování rodu)³.

---

1 ADÁMKOVÁ HEIDROVÁ, Hana. *Úvod do estetiky*. Ostrava: Janáčkova konzervatoř a Gymnázium v Ostravě, 2010. 4. s.

2 ZUBÍKOVÁ, Z., DRÁBOVÁ, R.. *Společenské vědy v kostce pro SŠ*. Praha: Fragment, 2011. 8. s.

3 JIRÁSEK. *Estetika*. <http://www.volny.cz/jirasek/Estetika.pdf>

Estetika přírody v umění

aneb

když se převádí umění do umění

Když se člověk zamyslí nad významem mimouměleckého estetického, většinou z nás se vybaví příroda. V dnešní době velkých měst, kde skoro nikdo už nechodí do lesa a děti už nelezou po stromech, je o přírodu nouze. Ano, máme zde nějaké parky i lesíky, ale chodí tam už jen pejskaři a do parku chodí mladí lidé pít. Takže nepřipadá v úvahu se ve městě kochat přírodou. A přesto každý podzim žasnu nad zručností toho malíře, jak geniálně si umí hrát s barvami listů stromů. Mě, jako městskému člověku, příroda a její krásno velmi chybí a vše, co není umělé a dýchá přírodní krásnou je pro mě jako pohlázení na duši. Cílem této práce je nastínit historii estetiky přírody v umění.

Kdybych to měla vzít pěkně od začátku, tak bych řekla, že už v pravěku měl člověk cit pro přírodní krásu. Pochopitelně. Vemte si jeskynní malby v Lascaux ve Francii. Jsou to většinou výjevy zvířat v jejich přirozené kráse v pohybu. Pak se zdá jako by měl člověk pocit, že je příroda jaksi špinavá. Alespoň mě se to tak zdá, když si čtu, jak vnímali staří Řekové přírodní estetiku. Ti totiž tak veliký zájem neprojevovali. A když, tak největší roli hrálo mužské tělo, koně, šelmy a ptáci. O přírodu, jako rostliny a jejich květy, se nezajímali, ale měli své *krásné místo*, charakteristické tekoucí vodou, stromy, ptáky a zeleným podrostem. Řekla bych, že to byla taková klasická Lesní studánka J. V. Sládka. V helénismu se setkáváme v umění s bukolickou poezií, která opěvuje šťastný život pastýřů a rozvíjí se i krajinomalba, ač jen jako pozadí k figurálním malbám. To Římané vysloveně milovali květy, jejich zahrady byly plné zeleně, opět s tekoucí vodou. Oproti tomu třeba později v Číně zahrada kopíruje spíše vodu a hory, které byli Římané a Řekové zcela odmítáni. Nejdůležitější v antice jsou ale myšlenky pythagorejců. Ti totiž propojili krásu (harmonii) s matematickými vztahy a poměry, což se stalo stěžejní myšlenkou charakteristickou pro evropskou kulturu až do novověku.

Později, ve středověku, se ale přeci jen rozvíjejí v umění přírodní prvky, znovu ale tvoří pouze pozadí. Jelikož toto období je velice závislé na Bohu a křesťanství, tak je příroda brána jako krásná a pokud nebyla dokonalá, tak si ji tehdejší Evropan upravoval do úhledně geometricky tvořených zahrad či parků.

Renesance je přelomové období, jelikož se rozvíjí přírodní vědy i umění. Jsou zde první

doklady o výletech do přírody, které podnikal též papež Pius II. Navíc tu vidíme i větší zájem o jednotlivé přírodní objekty. Jejich zpracování je mnohem pečlivější a detailnější, jako např. Zajíc od Dürera. I krajinomalba zaznamenala rozkvět a to díky zájmu o krajinu v severských zemích, s čímž je spojen i objev perspektivy a její teoretické zpracování.

V 17. století je situace opět o něco příznivější, jelikož tématem krajinomalby není už krajina vysněná, ideální, ale krajina reálná. A dokonce v Holandsku „objevují“ krásu nebe, kterému dříve nebyla věnována dostatečná péče.

Opravdu zlomovým je ale století 18. jelikož teprve zde člověk skutečně oceňuje krásu přírody. Ideálem již přestaly být klidné rovné kraje, ale bouřlivé horské vrcholy a temná zákoutí lesů a vod, a estickým objektem je krajina jako celek. Důležitým zastáncem je hlavně J. J. Rousseau, který říká, že je důležité mladého člověka vychovávat v přírodě nebo alespoň na venkově, a to zejména pro jeho morální rozvoj.

S tímto já naprosto souhlasím. Když vidím, jak v dnešní době mladí lidé nepoznají květy, muži už nekoupí v květinářství nic jiného než růži, karafiát či gerberu, je to smutné. Ale už od pravěku je v nás zakořeněná touha po přírodě a její přirozenosti a nespustanosti, to proto se u nás rozvinulo tak mocně chataření a přírodu si připomínáme alespoň v mnoha knihách romantismu nebo secesní architektuře ověnčené ovocem a květy. Asi nás zkazil ten pokrok, že jsme tak zamrzlí v našich městech. Přeci příroda je nádherná. A ač i my jsme příroda a odešli jsme od ní, stále máme tendence se k ní vracet.

Použitá literatura :

- STIBRAL, Karel. *Proč je příroda krásná?*. Odpovědný redaktor Marek Pečenka. 1. vyd. Praha: Dokořán, s. r. o., 2005. ISBN 80-7363-008-7.
- STIBRAL, Karel. *Estetické hodnoty v krajině*. 1. upravené elektronické vydání kapitoly z knihy: FOLTÝN, D. a kol.. *Prameny paměti: Sedm kapitol o kulturně historickém dědictví pro potřeby výchovné praxe*. Grafické zpracování a sazba Květoslav Foltýn. Praha: Katedra dějina didaktiky dějepisu PedF UK, 2008.
- ADÁMKOVÁ HEIDROVÁ, Hana. *Úvod do estetiky*. Ostrava: Janáčkova konzervatoř a Gymnázium v Ostravě, 2010. 4. s.
- ZUBÍKOVÁ, Z., DRÁBOVÁ, R.. *Společenské vědy v kostce pro SŠ*. Praha: Fragment, 2011. 8. s.
- JIRÁSEK. *Estetika*. <http://www.volny.cz/jirasek/Estetika.pdf>